

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

720

Vragen van het lid **Kuzu** (Groep Kuzu/Öztürk) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over *het bericht «Meldingen kinderporno dit jaar verdubbeld»* (ingezonden 21 oktober 2016).

Antwoord van Minister **Van der Steur** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 8 december 2016). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 498

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Meldingen kinderporno dit jaar verdubbeld»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe verklaart u de toename van het aantal meldingen en het grote aantal strafbare afbeeldingen die op Nederlandse servers stonden? Heeft dit te maken met de stijging van de hoeveelheid kinderpornografie op het internet?

Antwoord 2

Het feit dat Nederland een uitstekende digitale infrastructuur heeft draagt eraan bij dat het merendeel van het West-Europese internetverkeer via Nederland of Nederlandse IP-adressen verloopt. Dat zorgt er voor dat wij relatief veel meldingen te verwerken krijgen die «niet Nederlands» zijn. Daarnaast vindt momenteel een enorme toename plaats in de toegang tot het internet en zijn er steeds meer (gebruikers van) communicatiediensten en *devices* die continue online zijn, alsmede een toename van het aantal bedrijven dat diensten op het internet aanbiedt en dat strafbaar materiaal vervolgens meldt. Op basis van de toename van het aantal meldingen betreffende strafbare afbeeldingen op Nederlandse servers mag niet zonder meer de conclusie worden getrokken dat de hoeveelheid kinderpornografisch materiaal op internet toeneemt. Het is op dit moment onvoldoende duidelijk in hoeverre het gaat om oud dan wel nieuw materiaal dat wordt verspreid op het internet.

¹ <http://www.nu.nl/binnenland/4337136/meldingen-kinderporno-jaar-verdubbeld.html>

Vraag 3

Deelt u de mening dat alle kinderen recht hebben op bescherming tegen alle vormen van seksueel geweld? Zo ja, op welke wijze gaat u bewerkstelligen dat beleid en uitvoering meer worden afgestemd op de complexiteit van het fenomeen kinderpornografie?

Antwoord 3

Deze mening deel ik volledig. In de voortgangsrapportage omtrent de aanpak van kinderpornografie en kindersekstoerisme van 1 januari 2015 heb ik uw Kamer geïnformeerd over het feit dat de bestaande focus op slachtoffers en op vervaardigers en verspreiders van kinderpornografie wordt uitgebreid. De focus wordt gelegd op het ontzetten van slachtoffers uit hun misbruiksituatie, waarbij elk signaal van misbruik wordt opgepakt. In de dadergerichte aanpak komt de nadruk meer te liggen op de aanpak van recidivisten, daders opererend in besloten netwerken en daders in risicovolle beroepen en posities. Dit betekent in toenemende mate een focus op het type dan wel de zwaarte van de zaak (kwaliteit) en niet zozeer op het aantal zaken (kwantiteit). De interventies bestaan uit maatwerk, passend bij het delict.

Vraag 4

Welke preventieve instrumenten kunnen ingezet worden om effectieve bescherming te bieden aan kinderen tegen seksueel misbruik?

Antwoord 4

Voorlichting speelt een belangrijke rol bij het weerbaar maken van kinderen tegen verschillende vormen van seksueel misbruik. Scholen in het funderend onderwijs voeren in het kader van de Wet veiligheid op school een gericht preventiebeleid. Hierbij gaat het om: het stellen en respecteren van grenzen en het maken van afspraken hierover door de schoolleiding met het personeel en de leerlingen; het creëren van een open leerklimaat op school; het ervoor zorgen dat leerlingen en personeel weten waar ze terecht kunnen en het aanleren van vaardigheden op het gebied van sociale weerbaarheid. Ook draagt het aanstellen van een vertrouwenspersoon bij aan het voorkomen en bestrijden van seksueel grensoverschrijdend gedrag op school. Het Nederlands Jeugdinstituut krijgt steun vanuit het Ministerie van VWS voor onderzoek en voorlichting aan (professionele) opvoeders. Met het project «Mediaopvoeding» wordt het huidige aanbod in kaart gebracht en worden nieuwe producten, materialen en diensten voor professionals ontwikkeld om de ontwikkeling van kinderen te versterken en de risico's van mediagebruik, waaronder ook *sexting* (het versturen of delen van seksueel getinte foto's of berichten), tegen te gaan. Samen met het Ministerie van VWS en het Ministerie van OCW laat ik een barrièremodel seksueel ongewenst gedrag op internet ontwikkelen dat inzichtelijk maakt welke organisatie welke bijdrage kan leveren aan de aanpak van seksueel onwenselijk gedrag via het internet. Ik verwacht dat dit de onderlinge samenwerking tussen partijen en organisaties in het onderwijs, het zorgveld en de strafrechtketen rondom de bescherming van kinderen tegen seksueel misbruik zal versterken. Ten slotte is de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen bezig met een onderzoek naar effectieve interventies ter preventie van seksueel geweld tegen kinderen (zowel fysiek als digitaal misbruik). Dit onderzoek wordt naar verwachting in mei 2017 opgeleverd.

Vraag 5

Kunt u een overzicht geven van de vervolgingen en strafmaten die zijn opgelegd in het kader van kinderporno de afgelopen vijf jaar? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Hieronder treft u een overzicht aan van de instroom en de afdoeningen in zaken waarbij sprake is van kinderporno. Van de zaken die bij het OM ter vervolging instromen, wordt over de jaren 2011–2016 72% tot 57% zaken ter beoordeling aan de rechter voorgelegd, waarvan 89% tot 91% bij de rechter in een schuldigverklaring resulteert. Voor de periode 2015–2018 zijn de doelstellingen in het vervolgingsbeleid ten aanzien van kinderporno en kindersekstoerisme anders geformuleerd dan voorgaande jaren. De aanpak

van dit soort zaken richt zich minder op de vervolging van bezitters van kinderporno, maar vooral op de verspreiders en vervaardigers van kinderporno en het stoppen van actueel misbruik. Door zaken – die zich daar voor lenen – op andere wijze af te doen bijvoorbeeld door middel van een gesprek met een eventuele waarschuwingsbrief of door middel van een zogenaamde Indigo-afdoening (dit is een afdoening waaraan voorwaarden zijn verbonden zoals proeftijd, afstand van beslag, behandeling bij een behandelinstituut), kunnen de politie en het Openbaar Ministerie zich richten op onderzoeken tegen verspreiders en vervaardigers en in grotere, complexer en internationale zaken.

	2011		2012		2013		2014		2015		12 mnds ¹	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Instroom	413		528		575		536		426		407	
Overdracht	0	0%	8	2%	5	1%	2	0%	9	2%	6	1%
Onvoorwaardelijk Sepot	78	18%	87	22%	116	21%	122	21%	85	17%	88	20%
<i>wrv technisch</i>	59	76%	66	76%	82	71%	79	65%	55	65%	55	63%
<i>wrv beleid</i>	16	21%	14	16%	28	24%	20	16%	22	26%	24	27%
<i>wrv administratief</i>	3	4%	7	8%	6	5%	23	19%	8	9%	9	10%
Voorwaardelijk Sepot	28	7%	29	7%	86	16%	142	24%	103	20%	85	20%
OM-transactie /												
OM-strafbeschikking	8	2%	6	1%	8	1%	9	2%	3	1%	1	0%
Voegen	4	1%	6	1%	10	2%	7	1%	6	1%	5	1%
ZM-afdoening	306	72%	268	66%	320	59%	310	52%	300	59%	247	57%
<i>wrv strafoplegging</i>	271	89%	238	89%	285	89%	278	90%	274	91%	223	90%
<i>wrv vrijspraak</i>	22	7%	17	6%	25	8%	15	5%	12	4%	9	4%
<i>wrv overig</i>	13	4%	13	5%	10	3%	17	5%	14	5%	15	6%
Uitstroom Totaal	424		404		545		592		506		432	

¹ betreft de periode oktober 2015 – september 2016

Vraag 6 en 7

Welke expertise is er momenteel in Nederland beschikbaar met het omgaan met trauma's die het gevolg zijn van de misbruikbeelden op het internet? Acht u de beschikbare expertise voldoende in de bescherming van kinderen tegen seksueel geweld? Zo ja, waarom wel? Zo nee, wat gaat u hieraan doen?

Antwoord 6 en 7

Expertise voor behandeling van trauma's is aanwezig bij GGZ, jeugdhulpverlening, maar ook binnen het onderwijs. De GGZ en traumacentra voor jeugdigen² hebben expertise in huis om deze kinderen te screenen en te behandelen als de diagnose posttraumatisch stresssyndroom (PTSS) is gesteld. Het Landelijk Psychotraumacentrum in het UMC Utrecht diagnosticeert en behandelt jeugdige slachtoffers met PTSS als gevolg van kinderporno en sexting. Ook worden ouders begeleid en zo nodig behandeld. Veel beschikbare expertise is gericht op behandeling om herhaling of revictimisatie te voorkomen (zogenoemde secundaire preventie). Daarbij spelen factoren zoals psychische problemen als gevolg van eerder misbruik een rol. Daarom is voorkomen of behandeling van PTSS van groot belang. Er is geen informatie voorhanden waaruit blijkt dat alle slachtoffers van kinderporno en online seksueel misbruik die gebruik kunnen maken van psycho-educatie, tevens advies en onderzoek door een kinderarts krijgen. Voorts geeft de wetenschappelijke literatuur weinig handvatten voor de klinische praktijk bij de behandeling van trauma's als gevolg van «hands-off activiteiten³». Uit de beperkte literatuur die beschikbaar is, blijkt dat slachtoffers vooral last hebben van het feit dat beelden van hen in de krochten van het internet blijven circuleren.

² Zoals: Bascule, Rivierduinen, Herlaarhof, Centrum »45, KJTC Haarlem en Fier Friesland.

³ Dit betreft handelingen zoals het moeten kijken naar pornografie of het via de webcam gedwongen worden tot seksuele handelingen. Uit onderzoek waarbij deze ruime definitie wordt gehanteerd, blijkt dat 1 op de 3 minderjarigen ooit seksueel geweld heeft meegemaakt.

Het hierboven genoemde psychotraumacentrum is onderdeel van het Centrum Seksueel Geweld (verder: CSG) in de regio Utrecht. Een CSG biedt gecoördineerde multidisciplinaire hulp⁴ aan slachtoffers van seksueel geweld tot één week na het incident. Een CSG is laagdrempelig en voor iedereen toegankelijk, ook minderjarigen. Er zijn nu 13 CSG's operationeel. In 2017 zal een landelijk dekkend netwerk van 16 CSG's zijn uitgerold. Uit bovenstaande blijkt dat er veel expertise voorhanden is. Desondanks komt uit onderzoek naar voren dat het percentage slachtoffers dat aangifte doet van zedenmisdrijven relatief laag is. Mede daarom ben ik een onderzoek gestart om te achterhalen wat de overwegingen van slachtoffers zijn om al dan niet aangifte te doen of hulp te zoeken. Naar verwachting zullen de uitkomsten van dit onderzoek medio 2017 bekend worden gemaakt.

Vraag 8

Bent u van mening dat de politie en hulpverlening voldoende digibewust, digibereikbaar, digibekwaam, en digi-actief zijn? Zo ja, waar blijkt dat uit? Zo nee, wat gaat u daar aan doen?

Antwoord 8

In een tijd van vele ontwikkelingen op ICT-gebied is het van belang dat de politie over goede en actuele expertise beschikt. Expertise die per definitie schaars is. Mede daarom wordt ten aanzien van kinderporno vanuit het Nationaal Programma Zeden, Kinderporno en Kindersekstoerisme (NPZKK) specifiek ingezet op het verstevigen van de digitale expertise, waaronder innovatieve toepassingen ter verbetering van het werkproces, opsporingsmogelijkheden en de verwerking van digitale informatie. Dit is een continu proces. Ook aan de digitale kennis en vaardigheden van de kinderpornorechercheurs wordt bij voortduring gewerkt door hen bijvoorbeeld deel te laten nemen aan (inter)nationale trainingen en opleidingen.

Vraag 9

Bent u voornemens om extra maatregelen te ondernemen naar aanleiding van de onderhavige berichtgeving? Zo ja, welke maatregelen wilt u nemen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Op dit moment hebben mij geen signalen bereikt naar aanleiding van deze berichtgeving extra maatregelen te nemen. Bij de aanpak van kinderporno wordt vooral gezocht naar actueel misbruik om daarmee het aantal slachtoffers te kunnen minimaliseren. Zoals ik in het antwoord op vraag 2 toelichtte, blijkt uit de toename van het aantal meldingen niet dat het aantal actuele slachtoffers is toegenomen. De toename van het aantal meldingen leidt ertoe dat de politie en het OM streng prioriteren. Voor de selectie van de te onderzoeken zaken wordt onder meer gebruik gemaakt van prioriteringssysteem Kirat, dat in Engeland in samenwerking met verschillende universiteiten en de Nederlandse politie is ontwikkeld. Hiermee kunnen de politie en het OM vanuit het grote aanbod juist die zaken onderscheiden waar, op basis van wetenschappelijk onderzoek, de kans op het aantreffen van actueel misbruik het grootst is.

⁴ Het gaat om de inzet van forensische expertise, medische zorg en psychosociale ondersteuning.